

adott kérvényért megfelelően mérsékelt díjat, vagyis *lényegesen kevesebbet* állapít meg, mint amennyi a Te. 63. §-ának negyedik bekezdése szerint jár”.

A Kúria ilyértelmű utasításjellegű indokolása után kíváncsiak vagyunk, egyes vidéki bíróságok milyen skálát fognak alkalmazni e kérvényeknél, mikor kisebb ügyekben ilyen utasítás nélkül is fizetési meghagyások és végrehajtási kérvények költsége fejében sokszor olyan díjat állapítanak meg, mely a bélyeg és az esetleges portóköltséget sem fedezi.

Ifj. dr. Szigeti László.

A 60. és 61. sz. jogegységi határozat. (Biztosítási jog.) „Ha a kötelezett a kárbiztosítás hatályának beállta után fizetendő díjat az esedékességkor vagy a neki engedett halasztás elteltéig nem fizeti meg, a biztosítónak az 1927: X. t.-c. 5. §-ában előírt figyelmeztető felhívást a teljesítés elmulasztása napjától számított 30 nap alatt kell elküldeni.”

Nem lenne érdektelen feladat a határozat viszonyát a fennálló törvényes rendelkezésekhez és a bírói imperium kereteihez meghatározni már csak azért sem, miután tudomásunk szerint első ízben történik meg, hogy deklaratív bírói határozat jogvesztő határidő számszerűségét analógia útján állapítja meg.

Miután azonban a határozat „*legis habet vigorem*” materiális helyességének vizsgálata nélkül inkább a hatálybalépte által előállott helyzettel kell foglalkoznunk és előrebocsájtásként azt kell mondanunk, hogy az korántsem olyan kristálytisza mint ahogy egy jogegységi határozat kihirdetése után kívánatos volna.

Mint a P. J. 1933. decemberi számában rámutattunk, a határozat célkitűzése szerint csupán az az egyetlen kérdés volt eldöntendő, hogy az utólagos teljesítésre való felhívást a biztosítónak milyen időpontban kell elküldeni. Ezt a kérdést a határozat el is döntötte, azonban a döntés vitakérdések egész sorát vetette fel épen a határidő számszerűségének váratlan meghatározása által.

A most felmerülő és átütő jelentőségű kérdés az, hogy mi a jogállapot ott, ahol a biztosító a határozat meghozatalakor már túl volt az esedékességtől számított 30 napon és a felhívást még nem küldte el¹⁾ és mi lesz a jogállapot akkor, ha az új 30 napos határidőt a jövőben mulasztja el.

Hogy ennek a kérdésnek lényegéhez és — álláspontunk szerinti — eldöntéséhez közelebb jussunk, röviden vizsgáljunk kell a határozat előtti jogi helyzetet. Mindezideig ugyanis a „felhívás elkésztésége” fogalom és ennek jogi hatásai ismeretlenek voltak. Ha a biztosító a biztosítás hatályának beálltakor fizetendő²⁾ díjat az esedékességtől számított 90 napon belül nem érvényesítette, a szerződéstől elállottnak volt tekintendő.

¹⁾ Miután a Kúria eddigi gyakorlata értelmében evvel egy évig ráért.

²⁾ 1927: X. t.-c. 4. §.

Ugyanezzel indokolták meg az egyes vidéki bíróságok azokat az ítéleteket, melyek a vitás elvi kérdés eldöntését szükségessé tették, úgy hogy a díjperekben hozott elutasító ítéletek nem a felhívás elkészttségén, hanem azon alapultak, hogy a biztosító nem tartotta be az 1927: X. t.-c. 4. §. által előírt és a bíróság — helytelen — felfogása szerint az 5. §-nál is irányadó és az esedékességtől számított 90 napos határidőt, így a perlés elkésztett, illetve a biztosító díjkövetelésétől elállottnak tekintendő. Ugyanez a helyzet akkor is, ha a biztosító díjkövetelését az utólagos teljesítési határidő elteltétől számított 60 nap alatt nem érvényesíti.

Más szóval: Akár első éves, akár folytatólagos díj perléssel késett el a biztosító, az 1927: X. t.-c. 4. §. 2. bek. vagy 5. §. 3. bek. alapján elállottnak és a szerződés automatikusan megszüntnek volt tekintendő.

A határozat meghozatala után is ugyanez a helyzet akkor, ha a biztosító a biztosítás hatályának beálltakor esedékes díj perlését mulasztja el, vagy a biztosítás hatályának beállta után esedékes díjat a kellő időben (30 napon belül) elküldött felhívásban foglalt utólagos teljesítési határidő elteltétől számított 60 napon belül nem érvényesíti.

Abban az esetben, ha a határozat hatálybalépésekor az esedékességtől számított 30 nap már eltelt és a biztosító a felhívást még nem küldte el,³⁾ vagy ilyen felszólítás elküldésével a jövőben késik el, a felhívás hatályosan többé nem eszközölhető. Az kétségtelen, hogy ha a felhívás elkésztett, a szerződés teljesítését a biztosító per útján többé nem követelheti. Nyitva marad azonban az az összehasonlíthatatlanul jelentősebb kérdés, hogy a szerződés megszűnik-e és nem visel-e a biztosító a díjkövetelés még beszámítás útján sem lehetséges behajtásának lehetősége nélkül ingyen kockázatot.

Az 1927: X. t.-c. 5. §-a szerint a biztosítási szerződés hatályvesztését, történjék az kifejezett elállás (5. §. 2. bek.), vagy a 60 napon belül való nem perlés (5. §. 3. bek.) konkludens ténye által, felhívásnak kell megelőzni, automatikus szerződés-megszűnés el sem képzelhető. A határozat értelmében azonban csak olyan felhívás hatályos, amely a 30 napos praclusiv határidőn belül küldetett el.

Közel fekszik tehát az a nézet, hogy a hatályosság nem mérhető kétféle mértékkel, kétséges, hogy a 30 napot meghaladóan elküldött felhívás perlési jogot már nem biztosít, de elállási jogot még igen. Ahol a jog valamely cselekmény elvégzésére praclusiv határidőt szab, ott a határidő után teljesített cselekménynek semmiféle maradékhatalya nem lehet.⁴⁾

Másrésztől nem képzelhető el, hogy törvény vagy törvényerejű más jogforrás megkívánhassa, hogy az egyik szerződő fél ellenszolgáltatás reménye nélkül szolgáltatási kötelezettségre le-

³⁾ Ilyen esetek száma optimisztikus becslés szerint 15—20.000-re tehető!

⁴⁾ Így a H. T. 57., 83. §§., Ppn. 15. §. 2. bek., K. T. 349. §. 3. t. b.

gyen kényszeríthető. Minden jogi megfontolás nélkül csupán a józan ész kényszerítő parancsára hallgatva, ez elképzelhető még ott, ahol a határozat hatálybalépése után saját hibájából késett el a biztosító a felhívással, képtelenség azonban ott, ahol az újonnan megállapított határidőről nem tudva, annak megállapításakor már is elkésett. (Eltekintve attól, hogy ilyen bifurkáció természetesen lehetetlen.) Első felületes szemlélet azonban erre enged következtetni, miután az elkésett és így hatálytalan felszólítás még az elállás jogát sem látszik biztosítani.

Ebből a méltánytalan és a jogrendszer alapelveivel ellentétes helyzetből kivezető utat csak a határozat indokolásának figyelembevétele és egyedül lehetséges magyarázata útján találunk.

Az indokolás szerint: Az ezt⁵⁾ meghaladó késedelemmel elküldött felhívó levél nem alkalmas arra, hogy fenntartsa a biztosító számára az 1927: X. t.-c. 5. §. 2. bekezdésében engedett azt a lehetőséget, hogy a szerződés teljesítését követelje."

A felhívott törvényhely azonban két lehetőséget enged és ezek közül a második a szerződéstől való kifejezett elállás lehetősége. Abból tehát, hogy a határozat indokolása ezek közül kiemeli a perlési lehetőséget mint olyant, amely a felhívás elkésése esetén elenyészik, nem lehet más következtetésre jutni, mint hogy a felhívás szerződésmegszüntető hatálya elkésettség esetén is fennmarad úgy, hogy tehát az elkésett felhívás csak relative, a teljesítés követelése tekintetében hatálytalan.

Anticipálva ennek a véleményünk szerint egyedül jogszerű és méltányos álláspontnak bírói elfogadását, további probléma merül fel abban a tekintetben, hogy a szerződés megszűnése automatikusan az 5. §. 3. pontja értelmében következik-e be, vagy a 2. bek.-ben körülírt eljárás, a biztosító részéről való rögtöni hatályú felmondás kifejezett jogcselekménye szükséges-e.

Az 5. §. 3. bek. szerint ugyanis: „Ha a biztosító díjkövetelését az utólagos teljesítésre engedett határidő eltelté után további 60 nap alatt bírói úton nem érvényesíti, a szerződést e határidő utolsó napjával megszüntnek kell tekinteni.”

Legalább is erősen kétséges szerintünk, hogy a nem perlés utaló magatartása által bekövetkező szerződésmegszűnés beállhat-e akkor, amikor a díjkövetelés a felhívás elkésettségének új fogalma értelmében bírói úton amúgy sem érvényesíthető. Ha tehát a biztosító egy elkésve elküldött felhívás után nem perel, akkor nem a neki adott facultas alternatívával él, mert nyilvánvaló, hogy a díjkövetelés már nem perelhető. Az eddigi tényleges állapottal szemben tehát a jövőben kifejezett elállás lesz szükséges az esetek túlnyomó részében ahhoz, hogy a biztosítási szerződés díjnemfizetés miatt hatályát veszítse.

Az ismertetett helyzet után új jelentőséget kap egy egyedül álló törvényszéki ítélet, melyet felsőbb bíróság mindeddig sem nem confirmált, sem dezavualt.

A 35 Pf. 5148/1929. számú ítélet úgy döntött, hogy a biz-

⁵⁾ T. i. 30 napot.

ítosítási szerződés — a későbbi években — nem szűnik meg akkor, ha a biztosító nem szólít fel és nem perel, hanem a folyó évi díjat elvesztve, kockázatban marad és fennáll a joga ahhoz, hogy a következő évben esedékes díjat újra követelje. Az ítélet indoka szerint a felhívás elmaradása az időszaki díjról való lemondást jelenti, de messzebb menő szerződésmegszüntető következménye nincs, miután ilyen a törvény sem állapít meg.

Ha ez a döntés a felsőbbíróságok szűrőjén változatlanul megy át, akkor az elkésve elküldött felhívás kifejezett elállás nélkül csak annyi hatállyal fog bírni, hogy a biztosító ellenérték nélkül köteles a folyó időszakban a kockázatot viselni, de a következő időszakban a díjat kellő felhívás után újra érvényesítheti.

A határozat egyébként rendelkező része értelmében kárbiztosítás tekintetében rendelkezik, de az 1927: X. t.-c. 9. és 10. §§-a értelmében megfelelő alkalmazást nyer életbiztosítás későbbi időszakának írásban kötelezett díja, valamint az első időszak díja vagy díjrészlete tekintetében is, amennyiben az utóbbiak halasztottak, vagyis a biztosítás hatályának beállta után fizetendők. (61. J. E. H.)

A döntés alá kerülő másik kérdésben a határozat a következő: „Ha a kárbiztosítás hatályának beálltakor vagy még ez előtt esedékes díj megfizetésére a biztosító a kötelezett félnek halasztást engedélyezett és a fél a halasztás elteltéig a díjat nem fizeti meg a biztosítónak az 1927: X. t.-c. 5. §-a szerint előzetes felhívás mellett megszabott utólagos teljesítési határidő eltelte után 60 nap alatt kell díjkövetelését érvényesítenie.”

Ez a határozat csupán a nomenklatura kérdésében kellett hogy döntsön még pedig abban a tekintetben, hogy az első biztosítási időszak halasztott díja a biztosítás hatályának beálltakor vagy pedig az után fizetendő díj-e.

A határozat az eddigi helyzetnek megfelelően az utóbbi mellett döntött, ami egyenes következményképen maga után vonta a törvény értelmében az 5. §. alkalmazását.

A 60. sz. határozat kapcsán mondottak alapján nyilvánvaló, hogy a törvénynek megfelelő alkalmazást rendelő 9. és 10. §§-a alapján a határozat az életbiztosítási szerződésre is vonatkozik.

Dr. Fonyó György.

A hírlapíró, mint tisztviselő. Az 58. sz. jogegységi döntvényt, mely a hírlapírónak a végkielégítéshez való jogát megállapította, mint legfelsőbb bíróságunk szociális gondolkodásának legújabb dokumentumát, — örömmel fogadtuk. A döntvény indokolása azonban néhány megjegyezni valót kíván.

A Kúriának e kérdésben való állásfoglalásánál rendkívül nehéz dogmatikai akadályokat kellett leküzdenie. A kiadó és szerkesztőségi tag szolgálati viszonyát szabályozó egyetlen törvényünk ugyanis olyképp rendelkezik, hogy az általa nem érintett kérdésekben, mint aminő pl. a végkielé-